

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 338

**Spółeczna odpowiedzialność
organizacji**

Diagnoza i doskonalenie

Redaktorzy naukowci

Zdzisław Pisz

Magdalena Rojek-Nowosielska

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Agnieszka Flasińska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: K. Halina Kocur

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-425-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	7
Jadwiga Adameczyk: Obszary i kryteria oceny społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw	9
Anna Baraniecka: Raportowanie o poziomie kapitału społecznego w Polsce – stan obecny i perspektywy	20
Marcin Geryk: Rola skutecznej komunikacji z interesariuszami jako narzędzie kształtowania polityki w zakresie społecznej odpowiedzialności uczelni	40
Ewa Głuszek: CSR wśród czołowych przedsiębiorstw Rankingu Odpowiedzialnych Firm – podejście tradycyjne czy nowoczesne?	52
Sylvia Jarosławska-Sobór: Praktyczny wymiar paradygmatu społecznej odpowiedzialności w polskim górnictwie węgla kamiennego	68
Ewa Jastrzębska: Kodeks etyczny jako element zarządzania przez wartości	78
Magdalena Kaźmierczak: Bezpieczeństwo pracy – istotny element całościowej strategii działań CSR	88
Katarzyna Klimkiewicz: Społeczna odpowiedzialność pracodawców – perspektywa teoretyczna a oczekiwania uczestników rynku pracy	97
Elżbieta Kolasińska: Blaski i cienie praktyk społecznej odpowiedzialności organizacji	107
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Odpowiedzialność społeczna przedsiębiorstwa w perspektywie granic organizacji	118
Paweł Kuźbik: Odpowiedzialność społeczna w sporcie	130
Adrian Pyszka: Wychodząc poza CSR, czyli jak tworzyć wartość w relacji firmy z interesariuszami, wykorzystując hybrydowe łańcuchy wartości	141
Marcin Ratajczak: Koncepcja CSR w aspekcie osiągniętych korzyści społecznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	156
Piotr Rogala: Wysoka jakość życia jako nadrzędny cel społecznej odpowiedzialności biznesu	166
Anna Stankiewicz-Mróz: CSR w obszarze personalnym po przejęciach w sektorze farmaceutycznym	174
Ewa Stawicka: Stosowanie norm i standardów społecznej odpowiedzialności biznesu w przedsiębiorstwach sektora MŚP	185
Justyna Szumniak-Samolej: Inicjatywy B Lab jako wsparcie w tworzeniu innowacyjnych modeli biznesowych opartych na idei CSR	195
Przemysław Wolczek: Ewolucja podejścia do koncepcji zrównoważonego rozwoju na arenie międzynarodowej	206

Summaries

Jadwiga Adamczyk: Areas and criteria of assessment of Corporate Social Responsibility	19
Anna Baraniecka: Reporting on the level of social capital in Poland – current state and perspectives	39
Marcin Geryk: The role of effective communication policy as a tool for social responsibility of university	51
Ewa Głuszek: Corporate Social Responsibility among ROF corporations – traditional or modern approach?	67
Sylwia Jarosławska-Sobór: Practical dimension of social responsibility paradigm in Polish hard coal mining	77
Ewa Jastrzębska: Code of ethics as a part of management by values	87
Magdalena Kaźmierczak: Occupational safety – an important element of the overall strategy of CSR	96
Katarzyna Klimkiewicz: Employers social responsibility – theoretical perspective vs. expectations on the labour market	106
Elżbieta Kolańska: Pros and cons of practices of Corporate Social Responsibility	117
Janusz Kroik, Jan Skonieczny: Corporate Social Responsibility from the perspective of organisational frontiers	129
Paweł Kuźbik: Social responsibility in sport	140
Adrian Pyszka: Moving beyond CSR, that is how to create value between company and stakeholders using hybrid value chains	155
Marcin Ratajczak: The concept of CSR in the context of social benefits achieved by small and medium-sized enterprises of agribusiness	165
Piotr Rogala: High quality of life as a top priority of Corporate Social Responsibility	173
Anna Stankiewicz-Mróz: CSR in the HR area after acquisitions in the pharmaceutical sector	184
Ewa Stawicka: The use of norms and standards of social responsibility in the SME sector	194
Justyna Szumniak-Samolej: B Lab’s solutions as support for development of innovative business models based on the CSR idea	205
Przemysław Wolczek: The evolution of the approach to the concept of sustainable development on the international scene	218

Piotr Rogala

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA JAKO NADRZĘDNY CEL SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU

Streszczenie: W artykule podjęte zostały rozważania dotyczące sposobów definiowania koncepcji społecznej odpowiedzialności. W efekcie zaproponowano (na podstawie definicji, którą sformułowali R. Holme i P. Watts), aby społeczna odpowiedzialność organizacji za nadrzędny cel stawiała poprawę jakości życia różnych zainteresowanych stron, w tym przede wszystkim pracowników, ich rodzin, społeczności oraz społeczeństwa jako całości, i w ten sposób przyczyniała się do trwałego rozwoju gospodarczego.

Słowa kluczowe: społeczna odpowiedzialność, jakość życia.

DOI: 10.15611/pn.2014.338.14

1. Wstęp

Najczęściej przyjmuje się, że koncepcja społecznej odpowiedzialności pojawiała się w połowie XX w. Jednak mimo to, że funkcjonuje ona już ponad 50 lat, wciąż toczy się dyskusja dotycząca wielu fundamentalnych zagadnień z nią związanych. Pokłosiem tej dyskusji jest bogaty zestaw sformułowanych definicji i interpretacji. Próbując wybrać najlepszą spośród nich, należy wcześniej zastanowić się nad tym, czym społeczna odpowiedzialność wyróżnia się na tle innych koncepcji i metod zarządzania organizacjami. Jakie jej cechy należy wyeksponować, próbując w kilku zdaniach opisać jej ideę? Problematyce tej poświęcona zostanie treść artykułu. Jego celem jest wybranie, spośród już istniejących, takiego sposobu definiowania społecznej odpowiedzialności, który będzie mógł być – przynajmniej ze względu na wybrane kryteria – uznany za optymalny.

2. Koncepcja społecznej odpowiedzialności

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że korzeni koncepcji społecznej odpowiedzialności można doszukiwać się już w czasach starożytnych¹. Jednak jej realny

¹ A. Lulewicz-Sas, *Spółecznie odpowiedzialne inwestowanie narzędziem koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu*, „Economics and Management” 2014, s. 142–157.

rozwój – jako podejścia do zarządzania organizacjami – rozpoczął się dopiero od połowy XX w.² Zainteresowali się nią zarówno pracownicy naukowci, jak i praktycy oraz politycy. Zaowocowało to pojawieniem się bardzo wielu definicji i interpretacji idei społecznej odpowiedzialności. Wybrane spośród nich zaprezentowano w tab. 1.

Tabela 1. Wybrane definicje społecznej odpowiedzialności

Autor	Interpretacja
A.B. Carroll	odpowiedzialność obejmująca realizację oczekiwań ekonomicznych, prawnych, etycznych i filantropijnych zgłaszanych w danym czasie przez społeczeństwo
D. Doane	zobowiązanie przedsiębiorstwa do ponoszenia odpowiedzialności za wszystkie swoje działania i czynności w stosunku do interesariuszy
K. Davis, P.L. Blomstrom	zobowiązanie decydentów w przedsiębiorstwie do podejmowania działań, które obok realizacji interesów firmy zabezpieczają i podwyższają dobrobyt społeczeństwa jako całości
Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna (ISO)	odpowiedzialność organizacji za wpływ jej decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko, zapewniana poprzez przejrzyste i etyczne postępowanie, które: <ul style="list-style-type: none"> • przyczynia się do zrównoważonego rozwoju, w tym dobrobytu i zdrowia społeczeństwa • uwzględnia oczekiwania interesariuszy • jest zgodne z obowiązującym prawem i spójne z międzynarodowymi normami postępowania • jest zintegrowane z działaniami organizacji i praktykowane w jej relacjach
J.M. Ivancevich, P. Lorenzi, S.J. Skinner, P.B. Crosby	współpraca firmy z grupami zainteresowanymi
Komisja Europejska	dobrowolne uwzględnianie przez przedsiębiorstwo kwestii społecznych i środowiskowych w operacjach biznesowych i interakcjach z interesariuszami
A. McWilliams	angażowanie się organizacji w działania dla dobra wspólnego, które nie przyczyniają się do bezpośrednich korzyści dla firmy i nie są wymagane przepisami prawa
B. Rok	budowanie przez organizację trwałych, pozytywnych relacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami zarówno wywnętrz, jak i na zewnątrz przedsiębiorstwa osiąganie trwałego zysku przy jednoczesnym mądrym kształtowaniu relacji ze wszystkimi interesariuszami
Strategor	odczuwanie przez przedsiębiorstwa moralnego zobowiązania z tytułu konsekwencji, jakie ma jego działalność dla społeczeństwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: U. Gołaszewska-Kaczan, *Zaangażowanie społeczne przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2009; J. Jonker, A. Rudnicka, J. Reichel, *Nowe horyzonty. Przewodnik po społecznej odpowiedzialności i rozwoju zrównoważonym*, Centrum Strategii i Rozwoju Impact, Łódź 2011; PN ISO 26000, *Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności*, Polski Komitet Normalizacyjny, Warszawa 2012.

² J. Adamczyk, *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.

Analizując treść opisywanych w literaturze przedmiotu sposobów interpretacji społecznej odpowiedzialności, G. Bartkowiak zaproponowała ich podział na cztery grupy. Uznała, że istniejące definicje koncentrują się na:

- 1) aspektach moralno-etycznych,
- 2) korzyściach odnoszonych przez organizacje społecznie odpowiedzialne,
- 3) relacjach podmiotów gospodarczych z otoczeniem (interesariuszami),
- 4) korzyściach społecznych (czyli odnoszonych przez poszczególne społeczności i/lub całe społeczeństwo)³.

Z kolei A. Dahlsrud, po przeanalizowaniu treści 37 różnych definicji społecznej odpowiedzialności, stwierdził, że najczęściej mowa w nich o relacjach z interesariuszami, kwestiach społecznych, kwestiach ekonomicznych, dobrovolności podejmowanych działań oraz kwestiach środowiskowych⁴.

3. Koncepcja jakości życia

Termin „jakość życia” zaczął być stosowany po II wojnie światowej. Przykłady pierwszych jego zastosowań można odnaleźć w publikacjach społeczno-politycznych pochodzących z lat 50. ubiegłego wieku. Za jednego z głównych propagatorów tego terminu uznawany jest Lyndon B. Johnson (prezydent Stanów Zjednoczonych w latach 1963–1969). W trakcie przemówienia wygłoszonego w 1964 r. stwierdził on, iż cele dotyczące rozwoju USA „nie mogą być mierzone bilansem naszego banku. One mogą być mierzone jedynie jakością życia obywateli Stanów Zjednoczonych Ameryki”⁵. Od tego momentu popularność terminu „jakość życia” zaczęła wzrastać. W latach 1996–1974 sformułowania tego użyto jako słowa kluczowego w 40 różnych opracowaniach z zakresu medycyny. W latach 1986–1994 liczba takich opracowań przekroczyła 10 000. Od 1966 r. do 2005 r. opublikowano 76 698 artykułów zawierających w tytule lub w abstrakcie termin „jakość życia”. Jest on stosowany m.in. w naukach medycznych, dziennikarstwie, polityce, naukach o zarządzaniu, reklamie, strukturach władzy⁶.

Obecnie ścierają się ze sobą dwa podejścia dotyczące możliwości sformułowania definicji jakości życia. Reprezentanci pierwszego z nich to osoby lub instytucje, które podejmują próby zdefiniowania jakości życia. Analiza formułowanych przez nich propozycji potwierdza tezę o różnorodności podejść do omawianej problematyki. Wybrane przykłady definicji zostały zaprezentowane w tab. 2.

³ G. Bartkowiak, *Spoleczna odpowiedzialność biznesu*, Difin, Warszawa 2011.

⁴ A. Dahlsrud, *How corporate social responsibility is defined: An analysis of 37 definitions*, „Corporate Social Responsibility and Environmental Management” 2008, vol. 15, no. 1, s. 1–13.

⁵ Cyt. za: B. Barcaccia, G. Esposito, M. Matarese, M. Bertolaso, M. Elvira, M. Marinis, *Defining quality of life: A wild goose chase?*, „Europe’s Journal of Psychology” 2013, no. 1.

⁶ Tamże.

Tabela 2. Wybrane definicje jakości życia

Autor	Interpretacja
A. Campbell	na jakość życia składają się stopnie zaspokojenia potrzeb w określonych z góry dziedzinach życia, takich jak małżeństwo, życie rodzinne, zdrowie, sąsiedzi, znajomi, zajęcia domowe, praca zawodowa, życie w danym kraju, miejsce zamieszkania, czas wolny, warunki mieszkaniowe, wykształcenie itd.
C.E. Ferrans i M.J. Powers	jakość życia to dobrostan, którego wyznacznikiem jest satysfakcja z tych dziedzin życia, które są dla jednostki ważne
A. Kaleta	jakość życia obejmuje potrzeby, które jednostka uważa za najistotniejsze dla swojego życia, oraz opinie jednostki na temat poziomu ich zaspokajania
Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)	jakość życia to postrzeganie przez jednostkę własnej sytuacji życiowej w kontekście uwarunkowań kulturowych i systemu wartości, w których żyje, oraz w powiązaniu jej z celami, oczekiwaniami, standardami oraz zainteresowaniami
T. Tomaszewski	jakość życia jest zespołem elementów występujących w różnych proporcjach i z różnym nasileniem, na które składają się: bogactwo przeżyć, poziom świadomości, poziom aktywności, twórczość i współuczestnictwo w życiu społecznym
K. de Walden-Gałuszko	jakość życia to ocena własnej sytuacji życiowej, dokonana w określonym czasie i uwzględniająca przyjętą hierarchię wartości, lub też różnica pomiędzy realną sytuacją człowieka a sytuacją przez niego wymarzoną

Źródło: opracowanie własne na podstawie: J. Trzebiatowski, *Jakość życia w perspektywie nauk społecznych i medycznych – systematyzacja ujęć definicyjnych*, „Hygeia Public Health” 2011, t. 46, nr 1; E. Papuč, *Jakość życia – definicje i sposoby jej ujmowania*, „Current Problems of Psychiatry” 2011, vol. 12, no. 2.

Zwolennicy drugiego podejścia są przekonani, że jakości życia nie można zdefiniować. Twierdzą oni m.in., iż istnieje zbyt wiele sposobów interpretacji oraz wymiarów (takich jak: dobrostan, szczęście, stan zdrowia, zadowolenie z życia, warunki życia itd.), które należałoby uwzględnić, aby możliwe było sformułowanie uniwersalnej definicji. Jeden z przedstawicieli tego sposobu rozumowania dosadnie wyraził swoją opinię w następujących słowach: „odłóżmy na bok *jakość życia* jako termin beznadziejny”⁷. Można spotkać się także z opinią, że podejmowane próby zdefiniowania jakości życia są jak „porywanie się z motyką na księżyc”⁸. Przekonanie o niemożności sformułowania powszechnie akceptowalnej definicji – w opinii większości tych osób – nie jest jednak wystarczającą przesłanką do tego, aby zrezygnować z zajmowania się tą problematyką. Często są one autorami różnych metod pomiaru jakości życia. Twierdzi się, że obecnie liczba tych metod przekroczyła już 1000⁹. Jako podstawowy wyznacznik jakości życia przyjmowana jest zwykle satysfakcja z własnego życia¹⁰. Podkreśla się przy tym, że pełna ocena jakości życia

⁷ Cyt. za: B. Barcaccia i in., wyd. cyt.

⁸ Tamże.

⁹ P. Theofilou, *Quality of life: Definition and measurement*, „Europe’s Journal of Psychology” 2013, vol. 19, no. 1.

¹⁰ B. Barcaccia i in., wyd. cyt.

możliwa jest wówczas, gdy uwzględnione zostaną zarówno czynniki obiektywne (np. wysokość dochodów, poziom wykształcenia), jak i subiektywne (np. zadowolenie z własnej sytuacji materialnej oraz z własnego wykształcenia)¹¹. Ponadto analiza powinna uwzględniać współistnienie w życiu człowieka cech jakości typu „mieć”, „być” oraz „kochać”, czyli równoważenia rozwoju fizycznego, psychicznego i duchowego. Na tej podstawie w ramach jakości życia wyodrębnione mogą być czynniki związane z: dobrobytem, dobrostanem oraz błogostanem¹².

Praktyczne wykorzystanie kategorii jakości życia związane jest przede wszystkim z zarządzaniem jednostkami samorządu terytorialnego. Jest ona także stosowana na poziomie krajowym (np. Wielkiej Brytanii) oraz międzynarodowym (np. Unii Europejskiej)¹³. Ponadto wyodrębniły się dwa specyficzne (ale zawężające zakres tego pojęcia) podejścia. Pierwsze z nich odnosi się do nauk medycznych. W tym przypadku mowa jest o jakości życia uwarunkowanej stanem zdrowia (*health related quality of life*)¹⁴. Drugie podejście dotyczy zarządzania personelem; w jego ramach rosnącym zainteresowaniem cieszy się kategoria jakości życia zawodowego (*quality of work life*)¹⁵.

4. Rekomendowany sposób definiowania społecznej odpowiedzialności

Duża liczba definicji społecznej odpowiedzialności nie jest niczym zaskakującym. Podobna sytuacja występuje w przypadku wielu innych „recept” (czyli koncepcji, metod itd.) na zarządzanie. Wielowymiarowość koncepcji społecznej odpowiedzialności powoduje, że żadna definicja nie jest w stanie w zwięzły, a jednocześnie pełny sposób ująć istoty społecznej odpowiedzialności. Funkcjonuje obok siebie wiele definicji, gdyż każda z nich akcentuje inne aspekty społecznej odpowiedzialności – ważne dla grupy osób posługującej się daną definicją (np. dla menedżerów ważna jest zwykle możliwość osiągnięcia wymiernych korzyści).

Warto zastanowić się jednak, czy możliwe jest wskazanie definicji o najbardziej uniwersalnym charakterze. Nie chodzi przy tym o ocenianie poszczególnych propozycji definicji i kwalifikowanie ich jako „lepsze” i „gorsze”. Celem rozważań powinno być wybranie definicji najlepiej oddającej sens społecznej odpowiedzialności, tej, do której mogłyby nawiązywać wszystkie pozostałe definicje.

¹¹ E. Skrzypek, *Determinanty jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, [w:] Skrzypek E. (red.), *Uwarunkowania jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 2007.

¹² T. Borys, P. Rogala (red.), *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*, UNDP, Warszawa 2008.

¹³ Tamże.

¹⁴ P. Theofilou, wyd. cyt.

¹⁵ M. Bagtasos, *Quality of work life: A review of literature*, „DLSU Business & Economics Review” 2011, vol. 20, no. 2.

Analizując definicje społecznej odpowiedzialności, można wyróżnić wśród nich definicje odpowiadające przede wszystkim na pytanie, jakie działania należy wdrożyć w ramach społecznej odpowiedzialności (np. przyjąć odpowiedzialność za wywierane wpływy, podjąć działania wychodzące poza wymagania prawne, dobrowolnie uwzględniać kwestie społeczne itd.), oraz definicje koncentrujące się na tym, dlaczego należy te działania realizować. W tym przypadku akcentuje się korzyści, jakie mogą być osiągnięte dzięki tej koncepcji. Dotyczą one bądź to organizacji realizującej ideę społecznej odpowiedzialności (trwały sukces, budowanie przewagi konkurencyjnej itd.), bądź to społeczności i społeczeństwa (np. dobrobyt).

Jaka więc powinna być optymalna definicja społecznej odpowiedzialności? Powinna koncentrować się na celu czy na sposobie wprowadzania społecznej odpowiedzialności?

Biorąc pod uwagę, iż:

a) poszukiwana jest uniwersalna definicja, do której mogłyby się odwoływać wszystkie inne definicje,

b) społeczna odpowiedzialność ma szczególny charakter, stanowi bowiem swoisty powód do dumy, w pewnym sensie nobilituje organizacje ją stosującą, należy przyjąć, że w definicji powinno się przede wszystkim wskazać cel stosowania tej koncepcji. Nie powinien on być jednak ograniczony do korzyści, jakie może odnieść organizacja działająca społecznie odpowiedzialnie. Najważniejszą cechą tej koncepcji jest jej ukierunkowanie na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań poszczególnych społeczności lub społeczeństwa jako całości. Definicję spełniającą taki warunek sformułował K. Davis wraz P.L. Blomstromem (zob. tab. 1). Jako cel nadrzędny wskazali oni zwiększanie dobrobytu. Jednak, jak już wspomniano, dobrobyt odnosi się wyłącznie do sfery materialnej, a pomija sferę psychiczną i duchową. W związku z tym wydaje się, że definiując społeczną odpowiedzialność organizacji, najlepiej byłoby zastosować kategorię jakości życia, która uwzględnia wszystkie trzy sfery.

Definicję społecznej odpowiedzialności wykorzystującą termin „jakość życia” sformułowali R. Holme i P. Watts (została ona niemal zupełnie przemilczana w literaturze polskojęzycznej). Brzmi ona następująco: społeczna odpowiedzialność to zaangażowanie biznesu na rzecz trwałego rozwoju gospodarczego poprzez współdziałanie z pracownikami, ich rodzinami, lokalną społecznością i społeczeństwem jako całością w celu doskonalenia ich jakości życia¹⁶.

Taki sposób definiowania jest zgodny z podglądem, według którego jakość życia powinna być podstawowym celem współczesnych koncepcji rozwoju społeczno-gospodarczego¹⁷. Postulat ten został już w znacznym stopniu zrealizowany w ramach zrównoważonego rozwoju. Wyraża się m.in. tym, że w przypadku wielu strategii

¹⁶ R. Holme, P. Watts, *Corporate Social Responsibility: Making Good Business Sense*, World Business Council for Sustainable Development, Geneva 2000.

¹⁷ T. Borys, *Jakość życia a systemy wartości*, [w:] Skrzypek E. (red.), *Uwarunkowania jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 2007.

zrównoważonego rozwoju jednostek samorządu terytorialnego jako nadrzędny cel wskazuje się wysoką jakością życia mieszkańców¹⁸.

5. Podsumowanie

Zaprezentowane w artykule rozważania i propozycje mają charakter „głosu w dyskusji”. Ich celem nie było odrzucenie któregoś z istniejących sposobów definiowania społecznej odpowiedzialności. Intencją autora było zastanowienie się nad tym, jaka powinna być (jakie powinna mieć cechy) uniwersalna definicja społecznej odpowiedzialności. W konsekwencji zaproponowano, aby taka definicja wskazywała, że nadrzędnym celem społecznej odpowiedzialności jest poprawa jakości życia. Przytoczona w artykule definicja (której autorami są R. Holme i P. Watts) ma charakter przykładu. Należałoby się zastanowić, czy jest ona sformułowana w optymalny sposób.

Podstawowym argumentem przemawiającym za takim sposobem rozumienia społecznej odpowiedzialności jest to, że akcentuje on „pozytywny” charakter koncepcji i jej wkład w rozwój jednostek, społeczności i społeczeństwa. Głównym wyróżnieniem społecznej odpowiedzialności jest to, że nie koncentruje się ona na korzyściach dla organizacji (choć oczywiście one są także ważne), nie ogranicza się też do przyjęcia „orientacji na klienta” (jest to już obecnie powszechna cecha różnych metod i koncepcji zarządzania), lecz jest zapowiedzią pozytywnych zmian dla wielu rozmaitych interesariuszy.

Kolejnym argumentem przemawiającym za przyjęciem takiego sposobu definiowania społecznej odpowiedzialności jest niewykorzystywanie w nim słowa „odpowiedzialność”. Po pierwsze dlatego, że w definicji należy unikać stosowania terminu definiowanego. Po drugie dlatego, że „przyjęcie odpowiedzialności za...” może kojarzyć się z zasadą „po pierwsze nie szkodzić”, podczas gdy społeczna odpowiedzialność nie powinna ograniczać się do minimalizacji lub wyeliminowania negatywnego oddziaływania organizacji, ale powinna kłaść nacisk na wprowadzanie pozytywnych zmian dotyczących różnych grup interesariuszy, czyli na poprawę ich jakości życia.

Literatura

Adamczyk J., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa 2009.

Bagtasos M., *Quality of work life: A review of literature*, „DLSU Business & Economics Review” 2011, vol. 20, no. 2.

Barcaccia B., Esposito G., Matarese M., Bertolaso M., Elvira M., Marinis M., *Defining quality of life:*

¹⁸ P. Rogala, *Jakość życia jako główny wyznacznik rozwoju gmin*, [w:] Tomczyk-Tołkacz J. (red.), *Jakość życia w perspektywie nauk humanistycznych, ekonomicznych i ekologii*, Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem, Jelenia Góra 2003.

- A wild goose chase?*, „Europe’s Journal of Psychology” 2013, no. 1.
- Bartkowiak G., *Spoleczna odpowiedzialność biznesu*, Difin, Warszawa 2011.
- Borys T., *Jakość życia a systemy wartości*, [w:] Skrzypek E. (red.), *Uwarunkowania jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 2007.
- Borys T., Rogala P. (red.), *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*, UNDP, Warszawa 2008.
- Dahlsrud A., *How corporate social responsibility is defined: An analysis of 37 definitions*, „Corporate Social Responsibility and Environmental Management” 2008, vol. 15, no. 1, s. 1–13.
- Gołaszewska-Kaczan U., *Zaangażowanie społeczne przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2009.
- Holme R., Watts P., *Corporate Social Responsibility: Making Good Business Sense*, World Business Council for Sustainable Development, Geneva 2000.
- Jonker J., Rudnicka A., Reichel J., *Nowe horyzonty. Przewodnik po społecznej odpowiedzialności i rozwoju zrównoważonym*, Centrum Strategii i Rozwoju Impact, Łódź 2011.
- Lulewicz-Sas A., *Spolecznie odpowiedzialne inwestowanie narzędziem koncepcji społecznie odpowiedzialnego biznesu*, „Economics and Management” 2014.
- Papuć E., *Jakość życia – definicje i sposoby jej ujmowania*, „Current Problems of Psychiatry” 2011, vol. 12, no. 2.
- PN ISO 26000, *Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności*, Polski Komitet Normalizacyjny, Warszawa 2012.
- Rogala P., *Jakość życia jako główny wyznacznik rozwoju gmin*, [w:] Tomczyk-Tolkacz J. (red.), *Jakość życia w perspektywie nauk humanistycznych, ekonomicznych i ekologii*, Katedra Zarządzania Jakością i Środowiskiem, Jelenia Góra 2003.
- Skrzypek E., *Determinanty jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, [w:] Skrzypek E. (red.), *Uwarunkowania jakości życia w społeczeństwie informacyjnym*, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Lublin 2007.
- Theofilou P., *Quality of life: Definition and measurement*, „Europe’s Journal of Psychology” 2013, vol. 19, no. 1.
- Trzebiatowski J., *Jakość życia w perspektywie nauk społecznych i medycznych – systematyzacja ujęć definicyjnych*, „Hygeia Public Health” 2011, t. 46, nr 1.

HIGH QUALITY OF LIFE AS A TOP PRIORITY OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Summary: The paper discusses different ways of defining the concept of social responsibility. It results in suggesting that (on the basis of Holme and Watts’s definition) Corporate Social Responsibility should aim at improving the quality of life of different groups of interest including all employees, their families, the local community and society at large so that it contributes to sustainable economic development.

Keywords: social responsibility, quality of life.